

**Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Наукове товариство анатомів, гістологів,
ембріологів та топографоанатомів України**

ЗБІРКА ТЕЗ ТА СТАТТЕЙ
науково-практичної інтернет-конференції
з міжнародною участю

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ
МЕДИКО-ЕКОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ**

ПОЛТАВА
19-20 жовтня 2023 року

УДК 378.147:611.013/.018/.018.1:501

Шепітько В.І., Стецук Є.В., Борута Н.В., Левченко О.А., Волошина О.В.,
Дубінін Д.С., Данилів О.Д.

Полтавський державний медичний університет, м.Полтава, Україна

МОТИВАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ КАФЕДРИ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

На етапі відбору змісту навчальної програми необхідно орієнтуватися на потреби випускаючих кафедр та як основний критерій приймати практичну значущість отримуваних знань. Використання методів формування вступної мотивації дозволило активізувати пізнавальну діяльність здобувачів освіти медичного та стоматологічного факультетів та підвищити ефективність засвоєння навчального матеріалу за новою для них фундаментальної дисципліни «Гістологія, цитологія та ембріологія».

Тенденції розвитку клінічної медицини дедалі більше прагматизують медичну освіту, зменшують в освітньому процесі науково-пізнавальну частку та збільшують конструктивно-практичну спрямованість.

Для формування медичної спрямованості в процесі вивчення базових предметів слід, перш за все, чітко визначити мету, зміст (програму) та місце серед інших дисциплін.

Метою роботи було змотивувати здобувачів освіти до вивчення фундаментальної дисципліни «Гістологія, цитологія та ембріологія», пояснити важливість обов'язкової компонента в майбутньому, показати як знання мікроскопічної будови клітин, тканин та органів організму людини в нормі допомагають у постановці клінічного діагнозу та подальшої тактики лікування.

Вивчення анатомії, гістології, фізіології має бути спрямоване на оволодіння здобувачами освіти надбаннями науки в галузі цих базових дисциплін для подальшого навчання з клінічних дисциплін, подальшої професійної діяльності. Мистецтво викладача полягає у реалізації медичної спрямованості курсу, що підвищує зацікавленість здобувачів-медиків у вивченні курсу.

Викладач має допомогти здобувачам освіти зрозуміти, де та яким чином сформовані вміння та навички будуть застосовані у їхній майбутній професійній діяльності [6]. Крім того, знання засвоюються глибоко лише у процесі їх застосування, тобто самостійного осмислення та вирішення поставлених завдань. Все це вимагає подальшого пошуку шляхів удосконалення викладання базових навчальних дисциплін [4].

Однією з цілей навчального процесу є акцентування медичної спрямованості теоретичних дисциплін з елементами профілізації, розширення та поглиблення знань здобувачів освіти з обраного ними напрямку подальшої професійної діяльності. Очевидна важливість цього напрямку в загальній системі багаторівневої освіти пов'язана з низкою труднощів, пов'язаних з організацією та методикою проведення таких занять. Особливо багато дискусій виникає на молодших курсах щодо теоретичних дисциплін. З однією сторони, більшість здобувачів освіти не мають чіткого уявлення про свою майбутню лікарську спеціалізацію, з іншого, – їх базова підготовка ще недостатня [3].

Принцип професійного спрямування викладання обов'язкової компонента «Гістології, цитології та ембріології» реалізується на етапі відбору змісту навчальної програми. При відборі навчальних елементів та узгодженні навчальних програм базових та клінічних дисциплін необхідно орієнтуватися на потреби випускаючих кафедр як основний критерій приймати практичну значущість отримуваних знань.

Системний підхід до вивчення гістології, цитології, ембріології проявляється в інтеграції всіх рівнів отримуваних знань у загальній логічній структурі побудови вузівської програми, що, зрештою, підвищує професійний рівень підготовки спеціалістів [7].

Як відомо, що мотивація навчальної діяльності здобувачів освіти знижується при недостатньому загальному освітньому рівні та відсутності у них базових знань. У цьому випадку одна з головних причин зниження мотивації навчальної діяльності здобувачів освіти спостерігається у розбіжності уявлень викладача та здобувача про оптимальний обсяг навчального матеріалу, що забезпечує пізнання нового у процесі навчання. Таким чином, виникає цілком певне завдання: організувати процес навчання здобувачів освіти так, щоб забезпечити належний рівень знань та прагнення їх до навчання. За такої організації одним із факторів підвищення якості навчання стане не примусом до навчання, а стійке посилення мотивації навчальної діяльності здобувачів освіти [2].

Професійна мотивація повинна формуватися після закінчення курсу базової дисципліни або на старших курсах, коли здобувачі освіти освоюють клінічні дисципліни.

Однак існують дані про можливість створювати умови для реалізації принципу професійної спрямованості та підвищення мотивації на різних етапах процесу навчання [4].

Розглядається можливість розвитку високої мотивації внаслідок впливу якоїсь кристалізуючої події у житті, занурення у професійне середовище, захоплення областю, що вивчається, коли навчання повністю поглинає людину.

Результати, яких досягає людина внаслідок такого впливу професійного середовища, можуть бути дуже високими [8].

Багаторічний досвід викладання базових дисциплін на кафедрі загальної та клінічної патології показує, що ефективність освоєння здобувачами освіти навчального матеріалу забезпечується його професійною – медичною спрямованістю вже на початкових етапах вивчення нашої дисципліни. Йдеться про можливість формування у здобувачів освіти молодших курсів вступної мотивації з прикладу вивчення дисципліни «Гістологія, цитологія та ембріологія».

Вступна мотивація на кафедрі гістології, цитології та ембріології активізує навчальну діяльність здобувачів освіти, сприяє формуванню у них початкового бажання засвоїти навчальний матеріал, що викликає зацікавленість до процесу навчання.

Перший етап формування вступної мотивації – мотивуючий вступ. Воно здійснюється викладачами кафедри на перших практичних заняттях у формі розмови, яка є введенням у спеціальність.

Здобувачів освіти знайомлять із дисципліною, її цілями та завданнями. Головна мета викладача – викликати зацікавленість до об'єкта вивчення, показати можливості використання цієї науки у практичній роботі лікаря для збереження життя та здоров'я людей.

Здобувачі освіти перших курсів – вчорашні школярі, і на початковому етапі вивчення нашої дисципліни, їм важко уявити, як саме можна використовувати знання гістології, цитології та ембріології на практиці. Тому, їм на першому занятті пропонують подивитися короткометражний фільми, що наочно демонструє застосування гістології, цитології та ембріології у різних сферах медичної діяльності. Фільми побудовані з окремих епізодів, які показують роботу медиків різних спеціальностей та необхідність для них діяльності даних, отриманих за допомогою застосування методів гістології, цитології та ембріології.

Здобувачі освіти уже розуміють, що хірург в операційній, робить забір тканини для гістологічного дослідження. Зразок матеріалу направляють до патологоанатомічного відділення для уточнення діагнозу. Цей точний діагноз можна встановити тільки за допомогою лікаря-морфолога, який для діагностики використовує методи гістології.

Від результатів гістологічного дослідження на даний момент залежатиме обсяг оперативного втручання, а згодом – подальша тактика лікування пацієнта, його життя та здоров'я. Також у процесі перегляду вищезгаданого навчальних фільмів демонструється значення даних цитологічних досліджень для ранньої

діагностики захворювань жіночої статеві сфери та залежність лікувальної тактики лікаря-гінеколога від даних.

Навчальні фільми містять епізоди про роботу гематолога. Лікарі цієї спеціальності також працюють у тандемі з цитологами. Цитологічні дослідження червоного кісткового мозку проводяться для діагностики захворювань органів кровотворення. Від точності діагностики в даній галузі медицини залежать подальші дії лікаря-гематолога.

У фільмах показаний робочий процес лікаря-генетика, фахівця УЗД, акушера-гінеколога та педіатра. Знання з галузі ембріології дають лікарям цих спеціальностей можливість забезпечувати профілактику формування вад розвитку організму в ембріональному періоді.

У навчальних фільмах звучать спеціальні терміни, що використовуються при професійній взаємодії медиків усіх без винятку медичних спеціальностей.

Додатковий інтерес у здобувачів освіти здатний викликати той факт, що героями фільму є не абстрактні медичні працівники з Інтернету, а лікарі, які працюють у реальному часі у клініках нашого міста. Навчальні фільми, які використовуються на етапі здійснення мотиваційного вступу, також містять наочну інформацію про щоденне застосування в роботі лікарів (абсолютно всіх медичних спеціальностей) даних, отриманих у результаті дослідження крові та сечі (загальні чи клінічні аналізи).

Здобувачів освіти вже з першого заняття дізнаються про можливості лікаря, що вміє правильно і повністю використовувати інформацію, отриману в результаті читання аналізу.

Завдання викладача на етапі здійснення мотиваційного вступу полягає ще й у тому, щоб постаратися сформуванню у здобувачів освіти першого курсу усвідомлення їхньої приналежності до особливої професії, що відкриває таємниці людського організму та дає лікарю до рук ключі до порятунку життя та збереження здоров'я пацієнта.

Здобувачі освіти вже розуміють, що професійне спілкування та взаєморозуміння лікарів різних медичних спеціальностей можливе лише за умови наявності загальної термінологічної бази та обов'язкових базових знань про нормальну будову клітин, тканин, органів та систем.

Якщо хірург планує операцію аутодермопластики (пересадка шкіри), то навряд чи він в операційній з'ясуватиме нормальну будову шкіри та властивості тканин, з яких вона побудована. Якщо травматолог збирається здійснити вправлення вивиху кісток передпліччя, то під час операції вже пізно з'ясувати подробиці будови кісткової тканини.

Мотиваційний вступ завершується тим, що викладач знайомить здобувачів освіти із переліком термінів, які їм необхідно вивчити до наступного заняття.

Другий етап формування вступної мотивації – мотивуюча демонстрація. Цей етап формування вступної мотивації у медиків-першокурсників здійснюється викладачем під час відвідин клінічної бази кафедри – патологоанатомічного відділення лікарні. Мається на меті продемонструвати їм конкретну діяльність працівників реального патологоанатомічного відділення протягом робочого дня, а також значення цієї діяльності для роботи всієї лікарні загалом. Здобувачі освіти спостерігають за роботою лікаря-морфолога та лаборанта при проведенні макроскопічного дослідження біоптатів, а також видалених під час оперативних втручань органів. На етапі мотиваційної демонстрації здобувачі освіти можуть бачити весь процес виготовлення мікроскопічних препаратів (гістологічних зрізів) протягом одного робочого дня, у той час як у реальному часі для цього потрібно кілька діб.

Організуючи мотиваційну демонстрацію, викладачі кафедри створюють можливість для здобувачів освіти почути терміни, які використовуються при взаємодії медиків. Також вони самі можуть використовувати вивчену ними термінологію для спілкування з лікарями та лаборантами відділення.

Дані, отримані в результаті проведеного педагогічного експерименту, свідчать про

Таким чином, мотивація здобувачів освіти на кафедрі гістології, цитології та ембріології сприяє створенню професійної зацікавленості у здобувачів вищої освіти перших курсів вже на початкових етапах вивчення базових дисциплін.

Література

1. Афанасьєв Ю. І. Медична спрямованість у викладанні гістології, цитології та ембріології / Ю. І. Афанасьєв, Ю. І. Ухов // Морфологія - 1998. - Т. 113, № 2. - С. 115-116.
2. Барінов Е. Ф. Методичне забезпечення викладання гістології, цитології, ембріології іноземним студентам-медикам / Е. Ф. Барінов, Ю. Б. Чайковський, С. А. Кащенко та ін. // Український морфологічний альманах. - 2013. - Т. 11, № 1. - С. 96.
3. Виноградов С. Ю. З досвіду проведення елективів зі студентами медичного вузу на кафедрі гістології, ембріології та цитології / С. Ю. Виноградов, Л. А. Томіліна, С. В. Діндяєв та ін. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.allbest.ru/>
4. Діндяєв С. В. Методика інтерактивного професійно орієнтованого навчання студентів гістології, ембріології та цитології за допомогою комп'ютерних засобів / С. В. Діндяєв // Іваново, 2011.
5. Коваленко О. Є. Методика професійного навчання / О.Є. Коваленко, Н. О. Брюханова, Н. В. Королева та ін. – Х. : ВПП «Контраст», 2008. - 488 с.

6. Крачун Г. П. Методологічні та дидактичні аспекти викладання курсу гістології, ембріології, цитології у медичному вузі / Г. П. Крачун // Сучасні проблеми науки та освіти. Інтернет-журнал «Сучасні проблеми науки та освіти». - 2012. - № 1. С. 101-105.

7. Рихлік С. В. Сучасні підходи до викладання гістології, цитології та ембріології / С. В Рихлик // Вісник проблем біології та медицини. - 2014. - Вип. 3, Том 2 (111). - С. 72.

8. Стінбарджер Б. Самовчитель трейдера: психологія, техніка, тактика та стратегія / Бретт Стінбарджер; Пров. з англ. - М.: Альпіна Паблішер, 2012. - С. 83.

УДК 378.147:611.013/.018/.018.1

Шепітько В.І., Стецук Є.В., Борута Н.В.,

Левченко О.А., Вільхова О.В., Рудь М.В., Дубінін Д.С.

Полтавський державний медичний університет, м.Полтава, Україна

**РОБОТА СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ГУРТКА
КАФЕДРИ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ
СПРИЯЄ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Суспільство характеризується стрімкими змінами та інтенсивним впровадженням прогресивних технологій в усі сфери життя людей, що сприяє безупинному вдосконаленню її діяльності. Такий інтенсивний розвиток людства проявляється в зростанні потреби в нових формах освіти, навчанні, набутті практичних навичок.

З метою формування у молодого науковця компетенцій, що з часом сформують з нього всебічно розвинену особистість, перед науково-педагогічними працівниками вищих навчальних закладів постає завдання організувати впровадження інновацій в навчально-виховний процес [2].

Важливим складником університетської освіти є науково-дослідна робота здобувачів освіти в умовах сьогодення. Вона сприяє формуванню наукового світогляду та особистісному професійному становленню, розвиває творче мислення та індивідуальні здібності, формує навички самостійної науково-дослідної роботи, залучає талановиту молодь до науково-дослідної роботи кафедр, сприяє вихованню та підготовці молодих учених.

Їх робота у вищих навчальних закладах розпочинається вже на першому курсі. В подальшому дослідництво проводиться в інших формах, хоча й гурткова робота не припиняється. А от на першому курсі гурткова робота – якщо й не

Соловйова Н.В., Кузнецова Т.Ю., Акімов О.Є., Міщенко А.В., Назаренко С., Костенко В.О.	152
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИ ВИКЛАДАННІ КОМПОНЕНТИ «ПАТОФІЗІОЛОГІЯ» У ЗВО	
Ткаченко П.І., Попело Ю.В., Лохматова Н.М., Білоконь С.О., Доленко О.Б., Коротич Н.М., Гоголь Я.А.	154
ПРОВОКУЮЧІ ЧИННИКИ ВИНЕКНЕННЯ ГОСТРИХ ГНІЙНИХ ОСЕРЕДКІВ ЩЕЛЕПНО ЛИЦЕВОЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ У ДІТЕЙ	
Улановська-Циба Н.А., Єрошенко Г.А., Ваценко А.В., Передерій Н.О., Рябушко О.Б., Клепець О.В., Кінаш О.В., Шевченко К.В., Григоренко А.С. Донець І.М.	156
СУЧАСНІ РАЦІОНАЛЬНІ ШЛЯХИ ІНТЕГРАЦІЇ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ З ОСВІТНІМИ КОМПОНЕНТАМИ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ	
Устенко Р.Л., Шерстюк О.О., Каценко А.Л.	158
ПОНЯТТЯ «ОСВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ» В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ	
Хапченкова Д.С., Дубина С.О., Бондаренко С.В.	160
ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ» В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	
Шарлай Н.М., Соколенко В.М., Весніна Л.Е., Тончева К.Д.	161
ВПЛИВ АНТРОПОГЕННИХ ЧИННИКІВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	
Шепітько В.І., Стецук Є.В., Борута Н.В., Левченко О.А., Волошина О.В., Дубінін Д.С., Данилів О.Д.	164
МОТИВАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ КАФЕДРИ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	
Шепітько В.І., Стецук Є.В., Борута Н.В., Левченко О.А., Вільхова О.В., Рудь М.В., Дубінін Д.С.	169
РОБОТА СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ГУРТКА КАФЕДРИ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ СПРИЯЄ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Шепітько В.І., Стецук Є.В., Борута Н.В., Левченко О.А., Пелипенко Л.Б., Волошина О.В., Данилів О.Д.	173
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ КАФЕДРИ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ	
Шепітько В.І., Стецук Є.В., Борута Н.В., Пелипенко Л.Б., Левченко О.А., Вільхова О.В., Волошина О.В., Рудь М.В., Дубінін Д.С., Данилів О.Д.	177
ПРОФОРІЄНТАЦІЙНА РОБОТА КАФЕДРИ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ СПРИЯЄ ПРОФЕСІЙНОМУ САМОВИЗНАЧЕННЮ МОЛОДІ	
Шинкевич В.І., Удальцова К.О.	181
ДО ПИТАННЯ ПРЕЦИЗІЙНОЇ МЕДИЦИНИ В ПАРОДОНТОЛОГІЇ	